

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора філософії
у Запорізькому національному університеті
доктору педагогічних наук, професору
СУЩЕНКО Ларисі Олександрівні

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора,
проректора з наукової роботи**

**Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка**

МИРОНОВОЇ Світлани Петрівни

на дисертаційну роботу АПУХТІНОЇ Вікторії Валеріївни на тему:

**«Формування готовності майбутніх логопедів до корекції
сенсомоторного розвитку в професійній діяльності»,**

представлену на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань

**01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за
спеціалізаціями)**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Сучасні стандарти вищої освіти, професійні стандарти вчителів ґрунтуються на компетентнісному підході до формування професійних кваліфікацій педагогів. За результатами навчання у ЗВО майбутні вчителі-логопеди мають бути готовими до різних видів корекційно-розвиткової роботи в межах своїх посадових обов'язків. В умовах ускладнення контингенту дітей з особливими освітніми потребами вчитель-логопед має володіти здатністю до корекції тих сторін розвитку дітей, які є передумовою для оволодіння мовленням. Сенсомоторні функції якраз і є однією з складових, які забезпечують вербальний розвиток дітей. Тому тема і завдання дисертаційної роботи В.В.Апухтіної видаються нам досить актуальними.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. У вступі наукової роботи автор обґрунтовує актуальність проблеми дослідження у теоретичному та практичному аспекті; здійснює аналіз ступеня теоретичного її розроблення. У вступі науково правильно сформульовані мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; визначена наукова новизна і практичне значення його результатів; наведено відомості про апробацію результатів дослідження, публікації, структуру і обсяг роботи.

Перший розділ дисертації присвячений висвітленню теоретичних основ проблеми формування готовності майбутніх логопедів до корекції сенсомоторного розвитку в професійній діяльності. В.В.Апухтіна ґрунтовно вивчає стан розробленості проблеми у теорії та практиці освіти; аналізує базові поняття, вітчизняний та закордонний досвід з проблеми дослідження; описує зміст і структуру готовності майбутніх логопедів до корекції сенсомоторного розвитку в професійній діяльності.

Вивчення першого розділу свідчить, що його матеріал викладений змістовно; проаналізована велика кількість як вітчизняних, так і закордонних джерел; є необхідні посилання на авторів; наведені висновки до розділу. Втім, на нашу думку, результати опитування фахівців-логопедів щодо оцінки значущості сенсомоторної корекції у логопедичній практиці варто було б подавати в описі констатувального експерименту.

У другому розділі В.В.Апухтіна описує розроблені нею науково-методичні засади формування готовності майбутніх логопедів до корекції сенсомоторного розвитку в професійній діяльності, зокрема: критерії, показники та рівні їх сформованості; модель, методи, форми та засоби підготовки майбутніх логопедів до виконання цієї роботи. В розробленій автором моделі виокремлюються три блоки: теоретико-методологічний, організаційно-змістовий, критеріально-аналітичний. Заслуговує на схвалення розроблена та апробована автором обов'язкова навчальна дисципліна професійного спрямування «Сенсорна інтеграція осіб з мовленнєвими

порушеннями». Хоча, на нашу думку, з урахуванням того, що вона викладається у 8 семестрі здобувачам вищої освіти, які вже володіють основами логопедичних здатностей, варто було б зменшити кількість лекційних занять на користь практичних. Вагомої практичної значущості, на нашу думку, набуває системний підхід до формування професійних компетентностей з сенсомоторної корекції дітей у майбутніх вчителів-логопедів, адже дисертантка інтегрувала відповідні теми у ключові дисципліни навчального плану, зокрема такі, як «Неврологічні основи логопедії», «Логопедія», «Нейропсихологія у логопедичній практиці», «Ігрові технології в роботі логопеда» та ін. Результати дослідження були впроваджені в освітній процес Запорізького національного університету. На основі опису науково-методичних засад В.В.Апухтіна робить правильні висновки, які висвітлює в кінці розділу.

У третьому розділі дисертантка надає детальний аналіз методів та результатів констатувального та формувального експериментів; описує процедуру дослідження та контингент респондентів. Одержані результати В.В.Апухтіна представляє у цифровому вигляді, якісно описує, з метою кращого порівняльного представлення подає їх в таблицях та на рисунку. Всі одержані у процесі експериментального дослідження відомості узагальнюються, на цій основі В.В.Апухтіна доводить вірогідність проведеної роботи, висновує.

Загальні висновки до дисертації є логічними, переконливими, повністю охоплюють найсуттєвіші положення представленого наукового дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Аналіз матеріалів дисертаційного дослідження В.В.Апухтіної свідчить про наявність наукової новизни. Зокрема, розроблено та доведено організаційно-педагогічні умови забезпечення ефективності процесу формування готовності майбутніх логопедів до корекції сенсомоторного розвитку в професійній діяльності; модель формування готовності майбутніх логопедів до корекції сенсомоторного розвитку в професійній діяльності та методи, форми і засоби її

реалізації; апробовано розроблену автором навчальну дисципліну «Сенсорна інтеграція осіб з мовленнєвими порушеннями» з відповідним навчально-методичним забезпеченням. Дисертанткою уточнено низку понять з проблеми сенсомоторної корекції та розвитку; конкретизовано окремі показники професійної діяльності фахівців-логопедів.

Практичне значення одержаних результатів. Матеріали дисертації майбутнього доктора філософії мають вагоме значення передусім для практики вищої освіти в сфері підготовки фахівців спеціальності 016 Спеціальна освіта, спеціалізації 016.01 Логопедія, адже запровадження їх посилить певні професійні компетентності цих фахівців. Розроблена В.В.Апухтіною навчальна дисципліна може також викладатися і на курсах підвищення кваліфікації вчителів-логопедів.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Результати дисертаційної роботи відображено в 17 наукових працях автора, з яких 11 є одноосібними. Згідно з вимогами в переліку публікацій є достатня кількість статей у наукових фахових виданнях України – 5, з яких 3 одноосібні. Також є 1 стаття в співавторстві у виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази Web of Science. Матеріали дослідження представлені і в апробаційних публікаціях.

Відсутність порушення академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертаційної роботи та публікацій не виявлено ознак академічного плагіату, елементів фабрикації та фальсифікації.

Загальна оцінка дисертації. Цілісний аналіз дисертації В.В.Апухтіної підтверджує досягнення автором мети і завдань дослідження.

Даючи дисертаційній роботі в цілому позитивну оцінку, висловимо такі побажання та зауваження:

1. Вважаємо, що предмет дослідження сформульований недостатньо некоректно і потребує уточнення щодо контингенту осіб, у яких майбутні логопеди мають коригувати сенсомоторний розвиток. Наприклад: «готовності до корекції сенсомоторного розвитку у дітей з ТПМ». Тим більше, що ця функція в інших дітей з ООП коригується іншими вузькими

фахівцями. Опис предмету в дисертації ж дозволяє припустити, що майбутні логопеди будуть коригувати сенсомоторний розвиток у себе під час професійної діяльності.

2. В пункті 1.3 дисертантка представляє результати вітчизняного та закордонного досвіду підготовки майбутніх логопедів до корекції сенсомоторного розвитку, що свідчить про ґрунтовність проведеної нею роботи. Водночас пункт переобтяжений описом вибірових освітніх компонентів вітчизняних ЗВО. Варто було б узагальнити цю інформацію, а деталізацію винести в додаток.

3. У другому розділі дисертації детально визначені критерії і показники готовності майбутніх логопедів до корекції сенсомоторного розвитку у професійній діяльності. Одним із них доцільно виділено особистісний критерій. Втім пропоновані показники спрямовані на виявлення не особистісних компонентів фахівця, а діяльнісних, що перегукуються з операційним критерієм і представлені вміннями. Водночас особистісні показники декларуються, але не досліджуються.

4. У третьому розділі дисертації автор представляє методики та методи дослідження, більшість з яких підібрані досить правильно. Водночас, операційний критерій вивчається не лише за допомогою експертних оцінок та опитувальника, що, на наш погляд, є недостатнім, адже це вивчення практичних вмінь майбутніх фахівців. Тому доцільно було б розробити практичні задачі, проблемні ситуації для перевірки сформованості здатності майбутніх вчителів-логопедів до корекції сенсомоторного розвитку дітей.

5. У роботі зустрічаються окремі стилістичні неточності, ґраматичні помилки.

Втім, висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи В.В.Апухтіної.

Дисертаційне дослідження В.В.Апухтіної характеризується логічною побудовою, обґрунтованістю положень та висновків; поставлені у ньому завдання розв'язані; сформульовані висновки відповідають як завданням, так

і представленим у ньому матеріалам. Публікації автора в основному відповідають змісту дисертації. Все це свідчить, що дисертаційна робота є завершеною науковою працею, має наукову новизну та практичну значущість.

Отже, дисертація **Вікторії Валеріївни АПУХТИНОЇ** на тему: **«Формування готовності майбутніх логопедів до корекції сенсомоторного розвитку в професійній діяльності»** відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету міністрів України №341 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р., а її автор - **Вікторія Валеріївна АПУХТИНА**, заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Офіційний опонент,
доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

Світлана МИРОНОВА

